

ELOFIZETES.

HELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre ... 48 kor.
Fél évre ... 24 kor.
Egy negyed évre 12 kor.
Egy hónapra ... 4 kor.

Nyitási költségek
mórálapodás szerint.

ARADI KÖZLENY

POLITIKAI KIRALY.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
városok polikájában.
TITKOS-IRÁSKA: 397.

NEKOLIVATAL:

Aradi Nyomda Rt. Arad-ny.
Munka.

16. sz. főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1918.

Staubert János.

Szerda, október 16.

Wilson második üzenete.

A mai nap világeseménye Wilson második válasza Németországhoz. Kifejezetten és ismét csakis Németországhoz szól az Egyesült-Államok elnöke, ki e második üzenetében a németek békereményiségének gyorsan kiszínesedett olajágát erősen megtépedési és lehervasztja.

Az elnök első üzenete után a békének drága és perzselő hullámai jöttek Amerika földje felől; az egész világ fellélegzett és há-lás sóhajok milliói repültek át az Océánon a nagy békeszerző felé. Ugy éreztük, hogy közel van az óhajtott és várva-várt béke, a nyugalmat adó és szenvedő lelkeket elringató. E második üzenetből mintha már nem egyedül a demokrata amerikai elnök beszélne, a sorok között ott tüzel Clemenceau gyűlölsége, a franciák győzelemittas büszkesége. Az első válasz olvasásakor annak a reménységnek adunk kifejezést, hogy Wilson elnök Németországnak nem fog elfogadhatatlan feltételeket szabni, a második válaszában azonban csodálkozva látjuk az imperiálista elvek oda nem illő foszlányait. Nem kevesebbet kíván a kiürítés garanciájai az Egyesült-Államok elnöke Németországtól, mint hogy a „harcitén az entente katonai fölényessége” biztosíttassék. — Németországgal tehát csak mint legyőzötttel akarnak tárgyalni, azaz olyan feltételek mellett hajlandók a fegyverszünet kérdésének megvitatásába belemenni, ha Németország — legyőzi önmagát, legyőzöttként enged magával beszélni.

Ez magában véve súlyos feltétel, de Wilsonnak vannak egyéb kívánnivalói is. Kifogásolja az elnök azt, hogy a németek továbbra is azt a harcmódot folytatják, mint a tárgyalások megindítása előtt. Kritikát mond Wilson a német hadviselés barbár módja fölött s a tengeralattjárók pusztítását s a német visszavonulás kárait panaszkolja fel. Az elnök olfelejtí, hogy ő maga állapította meg a háborúról, hogy az az emberiség borzalmas betegsége. Nemcsak a németek szenvednek benne, hanem az amerikaiak és az entente többi nemzetei is. Nincs módunkban megállapítani, mennyire igazak Wilson vádjai, valószínű, hogy a németek lába nyomán tűz és halál pusztított, de az is bizonyos, hogy az entente haditűjtait sem szegélyezi élet és gyönyörűség. Csinálják meg a fegyverszünetet s nem lesz többé ok panaszkodni a tengeralattjárók munkájára s a visszavonuláskor esett károokra sem. De elfogadatlannak épen nem lehet nevezni azt a kívánságot, mely csak a németektől várja el az ellenségeskedések megszüntetését.

Van e második üzenetnek mindezekon felül egy kényes pontja. Wilson maga is érzi ezt, nem írja ki mondani valóját egyenes nyíltsággal, elburkolja, majd megvilágítja, körülírja, majd erős célzásokkal igyekszik megértetni. Valóságos rejtvényfejtési talentum kell hozzá, hogy ezekből a mondatokból valaki az igazságot kihüvelykezze. Wilson ezekben a ho-

mályos mondatokban bizonytal arra céloz, hogy az entente kormányok nem hallandók a német császárral tanácsotni és hogy még a béketárgyalások megkezdése előtt tegye lehetővé a német nép e hatalom döntő szerepét. Bármily kritikus kívánság is ez, a német nép Wilson kifejezett kívánsága előtt már eléget tett ennek. A német birodalmi gyűlés előtt fekszik a javaslat, mely a béke és háboru kezdeményezésének kérdését kiveszi a császár kezéből s a nép kezeibe teszi le.

Wilson mai üzenete bizony szigorú üzenet s nem nagyon gyorsítja meg a béke ügyét. Tudjuk azonban, hogy béketárgyalások alatt gyakran merülnek fel olyan momentumok, melyek arra engednek következtetni, hogy

újra minden reménység elveszett. Ez azonban még nem szabad, hogy reményeink végét jelentse. Amióta kevéssel, mert Barian külügyminiszter mai beszédében, bizonyára Wilson válaszában ismeretével, azt a véleményét fejezte ki, hogy az ellenségeskedések kölcsönös megszüntetése, nagyon rövid idő kérdése. Nem szabad azt a reménységet feladni, hogy a tárgyaló felek majd csak megértik egymást a tárgyalások folyamán.

Nem érdektelen az elnök üzenetének reánk vonatkozó passzusa. Már most jelzi, hogy az osztrák-magyar jegyzékre külön fog válaszolni s ez arra enged következtetni, hogy ez a válasz sokkal enyhébb és méltányosabb lesz, mint a Németországhoz küldött üzenet.

Wilson új feltételeket szabott.

Fegyverszünet — csak a német harcmódot megváltoztatása után. — A császárral nem tárgyal a békéről az entente.

Washingtonból jelenti a Reuter-ügynökség október 14-én: Az államtitkár ma délután a következő jegyzéket közölte Svájc ügyvivőjével, a német érdekeknek az Egyesült Államokban levő képviselőjével:

KÜLÜGYI HIVATAL, OKTÓBER 14.

Uram! A német kormány október 12-i jegyzékére válaszolva, amit ma adott át önnek, van szerencsém a következő válasz átadására megkérni:

— Az Egyesült-Államok elnökének a kongresszushoz intézett 1918. január 8-i üzenetében és a következő üzenetekben közölt pontoknak a mostani német kormány és német birodalmi gyűlés nagy többsége által korlátlan elfogadása arra jogosítja fel az elnököt, hogy a német kormány 1918. október 5-i és 12-i közlésére nyílt, egyenes nyilatkozatot tegyen. Tisztázni kell azt a körülményt, hogy a kiürítés végrehajtása és a fegyverszünet feltételei olyan dolgok, amelyeket az Egyesült-Államok kormánya és a szövetséges államok katonai tanácsadóinak ítéletére és tanácsára kell bízni és az elnök kötelességének tartja annak a kijelentését, hogy az Egyesült-Államok kormánya

semmiképpen olyan rendezést sem fogadhat el, amely nem ad teljes és kielégítő bizonyítékokat és kezességet az Egyesült Államok és a szövetségesek hadseregének katonai fölényességére nézve a harcitén.

Az elnök bizik benne, hogy lehetséges, hogy a szövetségesek kormányai így ítélnek és határoznak.

— Az elnök kötelességének tartja, hogy hozzátegye ehhez, hogy sem az Egyesült-Államok kormánya, sem ő maga nem tartja egész biztosnak, hogy azok a kormányok, melyekkel az Egyesült-Államok min. hadvise-

lőkkel szövetségben vannak, hozzájárulnak a fegyverszünetről való tanácskozáshoz, mindaddig, míg

Németország haderőit folytatják törvénytelen és embertelen cselekedeteiket, melyeket még nem hagytak abba.

Ugyanakkor, midőn a német kormány az Egyesült-Államok kormányának békejavaslatot tett, tengeralattjáróit azzal foglalkoztat, hogy személyszállító hajókat süllyesztettek el a tengeren, de nemcsak a hajókat, hanem azokat a csónakokat is, amelyekben az utasok és a hajó személyzete igyekeztek biztonságba jutni. A német hadseregek Flandriában és Franciaországban visszavonulásuk közben olyan pusztítást visznek végbe, amelyet a civilizált hadviselés szabályai és szokásai egyenes megsértésének kell tekinteni. Városokat és falvakat, melyeket nem pusztítanak el, mindenből kifosztanak, sőt gyakran a lakókat is kirabolják. Nem lehet elvárni, hogy a németek ellen szervezett nemzetek hozzájárulhassanak a fegyverszünethez mindaddig, ameddig a németek embertelen cselekedeteiket és pusztításukat folytatják, mire a szövetségesek méltán tekintenek borzalommal és felháborodott lélekkel.

— Az is szükséges, nehogy félreértés támadjon, hogy az elnök nagy nyomatékkal hívja fel a német kormány figyelmét a békefeltételek egyikének megszövegezésére és nyilvánvaló szándékára, amelyet a német kormány elfogadott. Ez a pont az elnöknek abban az üzenetében van, amelyet ez évi július 4-én Mount-vernóban mondott el. Ez a pont így szólott: Minden önkényes hatalom megsemmisítése mindenütt, amely egyedül, titokban és saját akaratából megzavarja a békét és ha

ezt a hatalmat most nem lehet megsemmisíteni, legalább is a tényleges te-

hetetlenség fokára kell csökkenteni és az a hatalom, amely most a német nemzet sorsát irányította, éppen egyike azoknak, amelyekre az elnök a mostani beszédében célzást tett.

A német kormánynak módjában van, hogy változtasson ezen.

— Wilson elnök fentemlített szavai egyenesen egyikét jelentik ama feltételeknek, amelyeket még a béke előtt teljesíteni kell. A békét a német nép a saját cselekményével akarja elérni. Az elnök kötelezettnek érzi magát annak kijelentésére, hogy a béke egyéb megvalósítására nézete szerint függőben fog tartatni azon biztosítékok határozottságától és kötelező jellegétől, amelyek ebben az alapvető kérdésben nyújthatók lesznek. Elengedhetetlen az, hogy a Németország ellen szövetszert kormányok kétségtelenül tudják azt, hogy kívül tárgyalnak.

— Az elnök külön választ fog küldeni Ausztria-Magyarország császári és királyi kormánynak. Fogadja ön nagyrabecsülésem ismételt kifejezését, Lansing Róbert.

(London és Páris örömmámorban.)

Rotterdamból jelentik: Szombaton este valamivel tíz óra után terjedt el a német jegyzék tartalmának híre Londonban. Először a külügyi hivatal transzparencsei tudatták a nevezetes eseményt, az után az összes újságházak óriási sárga betűkkel vetítették végig a szomszédos házak falán és a gyalogjárókon a szenzációs távirat szövegét. London és egész Anglia egyébként is hetek óta, mióta a német visszavonulás tart s ezzel szerintük eldöntöttnek tekinthető a világháború sorsa, valósággal örömmámorban uszik. Ez a legújabb hír aztán, amelyet a John Bull nevű uszító hetilap óriási tükörablakai „Németország kapitulációja” címen adtak tudtul a közönségnek s amely a háború Angliára is nehezedő megpróbáltatásainak végét jelenti, olyan karneválra adott alkalmat, amely meghaladja a bur háború befejezésével rendezettnek méretét is.

A színházakban és Music-hallokban, ahol feltizenegykor van a záróra, tíz órakor egyszerre mintha elvágták volna az előadást, megállt a darab s a legelőkelőbb színigazgatók álltak oda a függöny elé, hogy kihirdessék a német válasz szövegét, mire a közönség hazafias dalokat énekelve a jelenlévő katonákat vállára kapva és éltetve vonult ki az utcára.

A Piccadillin, a Strandon, a Trafalgar Squaren száz és százezren nyüzsögtek, beláthatatlan hullámszásban, egetverő énekléssel. a barok, vendéglők, hotelek önmaguktól meghosszabbították a zárórát, mindenféle rengeteg italt mértek ki és a részeg London zslivaja éfélig betöltötte a máskor oly csendes utcákat.

Zürichből jelentik: A Neue Zürcher Zeitung párisi tudósítója helyzetképet közöl lapjában arról a hangulatról, amelylyel Párisban a németek válaszejegyzékét fogadták. A jelentés szerint a németek válaszejegyzéke Párisban részeg győzelmi karnevált váltott ki a lakosságból, az emberek az utcákon csoportosulva tárgyalják a közeli béke lehetőségét, sőt tüntetéseket is rendeznek a béke mellett. Foch tábornagytól elvárják, hogy minden bizonynyal meg fogja tenni azokat az intézkedéseket, amelyeket a helyzet egyenesen megkövetel. Az uszító nacionalista lapoknak alig van visszhangja és a szocialista lapok olvasóközönsége óriási módon megcsaporodott.

Wekerle lemondását nem fogadta el a király.

(A kibontakozás útja — a koncentráció.)

Budapestről jelentik: A Magyar Tudósító illetékes helyről úgy értesül, hogy a király nem fogadta el a Wekerle-kormány lemondását. A felség a mai napon magához kérte a Bécsben időző miniszterelnököt és közölte vele, hogy a kormány lemondását nem fogadja el, mert a kormány iránt teljes bizalommal viseltetik.

Bécsből jelentik: Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután kihallgatáson volt a királynál, aki hosszasan tárgyalt a miniszterelnökkel. Mint illetékes helyen értesülünk, a király nemfogadta el a kormány lemondását, úgy, hogy a Wekerle-kormány továbbra is megmarad hivatalában.

Bécsből jelentik: A király ma délután fél 5 órakor Serényi Béla gróf földművelésügyi minisztert és Návay Lajos országgyűlési képviselőket külön kihallgatáson fogadta.

Bécsből jelentik: Wekerle Sándor miniszterelnök a magyar delegáció tagjaival ma este hét óra 30 perckor külön vonaton Bécsből Budapestre visszautazott.

Bécsből jelentik: Serényi Béla gróf ma reggel Bécsbe érkezett és a Magyar Házban szállt meg. A délelőtti folyamán hosszasan tanácskozott Wekerle Sándor miniszterelnökkel. Bécs utazása Serényi grófot állította a kombináció előterébe és politikai körökben sokan benne látják Wekerle utódját. Politikai körökben úgy beszélnek, hogy Serényi, aki a Wekerle-kormányt erősen támogatni igyekszik, esetleges megbízatása elől ki fog térni és nem hajlandó a kormány alakítását vállalni. Az a meggyőződése, hogy egyedül Wekerle képes a kormányt tovább vezetni. Serényi ma délután kihallgatáson jelent meg a király előtt. Itteni politikai körökben hangsúlyozzák, hogy a magyar politika közvetlen feladataira nézve úgy a külügyi, mint a belügyi kérdésekben teljes az egyetértés a számottevő politikai vezérek és Wekerle között épp úgy, mint Wekerle és kormányának tagjai között. Ezek a tényezők a nemzeti koncentrációban látják a kibontakozás útját.

Törvényt söpör el az idő . . .

(A magyar függetlenség és a büntető törvénykönyv.)

A rohamosan száguldó idők megdőböntő hűséggel ontják a legosodálatosabb eseményeket. Kik itt állunk a forgatagban, lelkendezve eszmélünk arra, mily szürkék lettek a régi fogalmak s a régi eszmék elvesztették tartalmukat és jelentőségüket. A megváltozott idővel megváltoztak az emberek, ideák és intézmények. Minden az átalakulás stádiumába jutott. Még a törvények egy része is elvesztette ható erejét s a büntető törvénykönyvnek nem egy szakasza válik a háborús átalakulás következtében illuzóriussá.

Bőséggel állanak példák rendelkezésünkre, melyek már is gondolkozóba ejtik a nagyközönséget, sőt magát a bíróságot is. A delegáció ülésében a Károlyi-párt a többi pártok hallgatóságos egyetértése mellett deklarációt fog tenni Magyarország teljes függetlensége érdekében. Ezzel a nyilatkozattal, amennyiben azt általánosan tudomásul veszik és elfogadják, alapjában megsemmisül a magyar büntető törvénykönyv 173-ik paragrafusa, melyben a következő megállapítások vannak: „Öt évig terjedhető államfogházzal büntetendő az, aki a 171. §-ban meghatározott módon . . . a monarchia másik államával fennálló kapcsolat . . . ellen lázít.”

A „láztás” fogalmát eltörölte a lázas eseményekkel vernhes idő. Amint a törvénykönyv „láztás”-nak minősített, az ma önmagunkkal szemben fennálló elemi köteletségünk. Ki mert volna valaha beszélni Ausztriától való elszakadásunkról, a közös intézmények megszüntetéséről, a personális unió szükségességéről, a pragmatika sanctio esetleges megváltoztatásáról? Azt a büntető törvénykönyv — öt évig terjedhető államfogházzal sújtotta volna.

Nem különben érdekes a horvátok esete.

A horvátok a képviselőház holnapi ülésén bejelentik Magyarországtól való elszakadásukat. A büntető törvénykönyv e deklarációt „Izgatás az állam közjogi intézményei ellen” és „A felségsértés fogalma és büntetése” fejezetek alá vonja. A 127. §. szerint: „Felségsértés büntetett képezi azon cselekmény is, mely közvetlenül arra van irányozva, hogy . . . a

magyar államot képező országok közt fennálló államközösség . . . erőszakkal megváltoztassék.”

Pár évvel ezelőtt a képviselőház elemi haragja söpörte volna el a vakmerőt, ki Horvátország elszakadásáról mert volna a magyar parlamentben beszélni: ma legfeljebb miniszterelnöki tiltakozást nyer, anélkül, hogy a büntető törvénykönyv paragrafusaitól félnie kellene. De mertek volna-e az osztrák parlament tagjai álmódoszni is valaha arról, hogy Ausztria nemzetjei a német birodalomhoz csatlakozzanak. Lesújtott volna rájuk a törvény sújtó keze, ma pedig nyíltan agitálnak odaát az eszme mellett. De lett volna-e bátorságuk a tulzó tót nemzetiségi vezéreknek nyíltan hangoztatni Magyarország integritásának szükségletességét? míg most mit sem törődnek a Btk. 127. §-ának 3. pontjával, mely nyíltan kimondja, . . . büntetendő az, aki arra tör, hogy „a magyar államnak . . . területe . . . idegen uralom alá jusson vagy azon államtól, amelyhez tartozik, elszakíttassék.”

Hasábszámra sorolhatnók fel a törvényeket, amelyeken most átgázolt az idő s a melyeknek gyors elhalványulása nagy horderejű következményekkel fog járni. A fogházakban e paragrafusok terhét sok „bűnös” viseli. Bűnösök „voltak”, de azok-e ma is? azok után az események után, amelyek most bekövetkeztek. Midőn delegációban, parlamentekben nagy jelentőségű deklarációkkal semmisítik meg az idevonatkozó törvények fundamentumát, maradhatnak-e sokáig a világtól elzárva azok, kiknek „bűn”-ét maga a haladó idő expialta?

Akit nemrégén öt évig terjedhető államfogházzal sújtott a törvény szigora, nem lesz-e holnap nemzeti hős, századok munkáját alapozó reformátor, ki az „izgatás”-t és „láztás”-t — „törvényesen megengedett eszközök alkalmazására” változtatta.

A legnagyobb reformátor azonban maga az idő, mely csodákat terem manapság 24 óra alatt, törvények szilárd épületét dönti össze százados fogalmakat semmisít meg s az új viszonyokkal új jogrend szabályalt kristályosítja ki.

Küzdött a spanyol-nátha.

(Egyetemi tanár a vértanúság mártírja.)

Haasenzfeld Artur dr. egyetemi tanár a következő rendkívül érdekes nyilatkozatot tette egy újságíró előtt a dühöngő járványról:

(A szavak között.)

— Arra vonatkozóan, hogy ezt az influenzajárványt mi különbözteti meg az eddigiektől, azt felelhetem, hogy ez a régi járványokkal ellentétben, melyek főképp az öregek és embereket pusztították — sajnos — a fiatal emberek közül szedi az áldozatait, a 15-től 35 éves korig. Ezuttal súlyosabb eseteket is látni. Az emberek zöme azonban enyhe lefolyással. Felmentették a lapok, hogy a spanyol betegség főképp a nőket támadja meg. Ma például a Szent István-kórházba csupa női beteget hoztak. Erre vonatkozólag azonban azt felelhetjük, hogy a mi tapasztalataink főképp a polgári kórházakra vonatkoznak, ahol természetesen több nő fekszik, minthogy a lakosságnak jó része a harctéren van. A súlyosabb esetek, melyek ismétlem főképp a kórházakban fordulnak elő, minthogy ide szállítják a nehezebb betegeket, három osztályba oszthatók. Először megemlítem azt az influenzát, mely tüdőgyulladással, még pedig két oldali gennyes tüdőgyulladással jár. Találkozunk másodsor a betegségnek olyan alakjával, mely minden nátha, torokfájás nélkül az idegrendszer és az agyvelőt támadja meg és olyan tüneteket mutat, mint az agyhártyalob. Utólszor hozom fel a spanyol betegségnek a legsúlyosabb esetét, mely szerencsére eléggé ritka, mikor rögtön a betegség beállta után szivgyengeség lép fel, mint valami nagy mérgezésnél és a szív az összes izgatókra, a kámforra és egyéb szerekre se jön rendbe.

(Hogyan védekezzünk?)

— Ha most már azt kérdezik, hogyan védekezzünk a betegség ellen, csak általános választ adhatunk. A túlságos aggályoskodás értelmetlen és haszontalan dolog, abból az egyszerű okból, mert ilyen gyorsan és ismeretlen utakon terjedő járvány ellen védekezni szinte nem is lehet. Mindenesetre kerülni kell azokat a helyeket, hol tömegesen és huzamosabb ideig vannak emberek, a mozikat, a színházakat és ezért nagyon helyesen tartjuk, hogy a mozikat, az orfeumokat és a rosszul szellőztethető színházakat bezárják, főképp pedig az iskolákat, mert — mint mondta — a betegség elsősorban a serdült ifjúság nyavalyája. Ellenben a közönség ne vigye túlságba az óvatosságot. Most mindenféle jó és rossz fertőtlenítő szert árulnak a spanyol nátha ellen, mely gyakran fölmarja a torok nyálkahártyáját és csak hajlamosabbá teszi a beteget a kórra. Ha valaki öblögeti a torkát, akkor a torkon keresztül nem kaphat fertőzést, de az orr nyálkahártyájában nyugodtan tanyát verhet a baktérium. Szóval azt mondhatjuk, hogy az, aki teljesen meg akar menekülni a baktérium roncsoló hatása elől, üvegburában lenne kénytelen maradni.

— Mindenesetre azonban figyelembe vehetjük a következőket: erősítsük szervezetünket, fokozzuk a testünk ellenállóképességét, ne együnk és ne igyunk sokat, mert az, aki éjszakázik, agyon van dolgozva, testileg és lelkileg leromlik, természetesen előbb betegszik meg, mint aki nyugodtan él. Vigyázzunk a tisztaságra is, evés előtt mindig mossuk meg a kezünket és dobjuk sutba a sok hiábavaló pasztillát.

— Az influenza biztos orvosságát nem ismerjük. Nincsen olyan széruma, mint például a diftérianak, melyet diftéria vírusából készítenek és biztosan megöli a testben levő diftéria-baktériumokat. Természetesen kísérleteztünk és most is folynak még kísérletek, hogy az influenza baktériumokat magában a szervezetben öljük meg és ezért már kezdetől fogva alkalmaztam az osztályomon is a szublimátos oltásokat, melyek korántsem valami új felfedezések, valamint az ezüst készítményeknek az erekbe való befecskendezését, sőt a salvarzánt is. A franciák „ujj” szere, a kinin, szintén nagyon régi dolog. Általában azt mondhatjuk, hogy az orvos tüneti kezelésre fanyalodik. Legfontosabb pedig — és itt nem hangsúlyozhatom ezt eléggé — a szív épségben tartása, sohase a láz az aggasztó és ezért ne ijedjünk

meg akármilyen nagy a kórokozó, csak arra kell törekednünk, hogy a szív ne gyengüljön el és halló orvosi felügyelet alatt elegendő orvosi kezeléssel, elegendő izgatással, hogy kiújuljon a tulzott munkát. Az influenza kérdése a szív kérdése, még pedig nemcsak a betegség alatt kell figyelni a szívet, de azután is, mielőtt a beteg már kihealna, mert gyakran előfordul a szívgyengeség lép fel.

— Az influenza járványt nem lehet akkóppen legyőzni, mint a holand, melynek megsejlik a fészket és lezárhatjuk, határai körül vehetjük körül. Ennek a nyavalyának nem lehet kordonnal parancsolni. Mindenesetre nagyon fontos, hogy minden beteg orvoshoz jöjjön, aki esetleg többször is megfertőzött magának és így a betegség lefolyását. Állítom, hogy Budapesten ma van annyi orvos, hogy sikeresen legyűrhetik a járványt, csak kellő mennyiségben bérkocsit és gépkocsit becsúsznak a rendelkezésükre.

Egy tekintélyes fővárosi orvos, aki a járvány

kezdete óta működik a következőfelvilágosítást adta:

— Magam részéről azt ajánlom, hogy az emberek nezzék az egészségük állapotát, naponta gyakran mossák a kezüket lúgosformos vízben, öblögetik a szájukat, a torokukat és fogukat. Az én osztályomon most igen sokan fekszenek tüdőgyulladással, melynek tünete, mely meg kell jegyeznem, nem hasonlít a máskor fellelt tüdőgyulladáshoz, melynek első krízise van, amennyiben egy pár napra naponta, a harmadik, ötödik, vagy a hetedik egyezre lecsökken a láz, ez a tüdőgyulladás elcsúszlik és gyakran komplikációval jár. Felmentették azt is, hogy az influenza az eddigi világjárványok a középfülgyulladás állapothoz hasonlít. Mennem szeretnék a járvány most van tetőfokán, júniusban kezdődött, az ötödik hónapja tart és minden valószínűség szerint rövidesen apadni fog a megbetegedések száma ebben az évben kiadja a járvány a mérgét.

Nyilatkozat Horvátország elszakadásáról.

(Eznap proklamálják a horvát önállóságot.)

Budapestről jelentik: Politikai körökben nem kis izgalommal tárgyalják a képviselőház holnapi ülésén a horvátok részéről várható deklarációt. A magyar országgyűlésre kiküldött horvát delegátusok közül Hrljanovits Guidó nyilatkozatot fog fölolvadni, melyben

proklamálják a horvát önállóságot s Magyarországtól való elszakadást.

Ez a nyilatkozat — parlamenti körökben úgy tudják — semmi körülmények között sem akadályozható meg. A horvát kérdés a magyar kormányok magatartása miatt teljesen elmergesedett és nincs semmi remény arra, hogy akár az utolsó percben valami megegyezés létrejöhessen.

Épp ezért kormánypárti körökben felmerült az az eszme, hogy a nyilatkozat elhangzása után a magyar kormány részéről ünnepléses tiltakozás történjen, amelyben a horvát delegátusok egyoldalú állásfoglalását érvénytelennek, törvény- és jogellenesnek bélyegezzék. Közjogászaink szerint a deklaráció csak a regnikoláris bizottság tárgyalása után, illetve annak alapján hangozhatna el. Más információk szerint ezt a tiltakozó nyilatkozatot az elnök fogja megtenni.

Érdekes és feltűnő részleteket tudnak arról is, hogyan élesedett így ki a helyzet, hogy

a horvátok teljesen a román felelősségre alapjaira helyezkednek, noha alig két héttel ezelőtt királyi kihallgatáson Popovics Dusan dr., Kulmer Frigyes gróf és még két más horvátországi képviselő határozottan azt a kijelentést tették, hogy Szent István koronája alatt szándékoznak állami önállóságukat kiépíteni. Ma már másfelé tendálnak és egyezmény köti őket most elhatározott lépésükre. A királyi horvát nép ily messze eltávolodása a magyar kormány híne, amely sohasem vette komolyan a délszláv mozgalmakat, sohasem tudta az ottani törekvéseket kiegyenlíteni.

Valószínűnek látszik, hogy a horvát delegátusok elhatározása nem nyer osztatlan tetszést magában Horvátországban, ahol a Frank és a Starcevic-párt tagjai már

erős ellenmozgalmat indítottak a szerb unionista törekvések ellen.

Hir szerint több horvát képviselő királyi kihallgatást szándékozik kérni, hogy a királyt objektíve tájékoztassák a horvát helyzetről.

Itt említjük meg, hogy Vajda-Vojvoda Sándor román nemzetiségi országgyűlési képviselő is a román nemzeti tanács nevében ugyancsak a képviselőház holnapi ülésén nyilatkozatot fog tenni, amelyben a román nemzeti komité ismeretes határozatát olvassa fel.

A tenorista és a baritonista afférje.

(Csendélet a színház-bejárónál.)

Az utóbbi időben az aradi színház opera énekesei között komoly differenciák támadtak, amelyeknek kiegyenlítése ma este drámai fordulatok közt történt meg. R. D. a kiváló baritonista a színpadi kijárónál megvárta P. A.-t, a kiváló tenoristát, akit, amint mondani szokás, tetteleg inzultált és amikor a tenorista futásban keresett menedéket, a baritonista utána futott és a további inzultusok során haragjának hevében feláldozta drága esernyőjét is. Az anyagi kár kétszáz korona.

A kínos eset előzményeit a beavatottak az alábbiakban beszélik el:

Az igazgatóság az opera előadások rendezésével R. D.-t bízta meg, aki ebben a minőségben szigorúan ragaszkodott a szöveggönyv előírásaihoz. Így a többiek között egy Tosca-előadásban azt kívánta, hogy P. A., aki Marió Cavaradossit játszotta, a harmadik felvonás-

ban a sülyesztőből lépjen a színpadra, amint ezt a szöveggönyv előírja. P. A. ez ellen tiltakozott, arra hivatkozván, hogy a sülyesztőben meghül s ezzel veszélyeztetni tenorjának tisztaságát. A viszálykodás ebből keletkezett és az idők folyamán fejlődött addig a gyűlöletig, amely a ma esti jelenetet kiváltotta.

Ma este a Cigánybáró drága muzsikája töltötte meg a színházat. A színpadon a címszerepet P. A. énekelte, partnere pedig H. M., a baritonista népszerű felesége volt. A második felvonásban az egyik kórta valami mókát csinált, mire a primadonna az egyik komoly jelenetben nevetni kezdett. Ez annyira kihozta sodrából a tenoristát, hogy a felvonás végén állítólag sértő szavakkal támadt a primadonnára. A primadonna ezt elmondta férjének, a kiváló baritonistának, aki P. A.-t a kijárónál megvárta és felelősségre vonta. A felelősségre vonásnak pár pillanat alatt csattanós következményei lettek, amint ugyancsak a beavatottak beszélik, egyik következmény balról, a másik

jobból történt, mire a tenorista a tulerő elől kénytelen volt visszavonulni.

Az események a színház közönsége közül sokan voltak tanúi, akik a megelégedettségnek abban a tudatában tértek nyugovóra, hogy a pénzükhöz legalább láttak valamit.

Világítási adó.

— A műszaki bizottság ülése. —

A város műszaki bizottsága Lőcs Rezső helyettes polgármester elnöklésével ma délután ülést tartott, amelyen a világítási adó kérdésével foglalkoztak. A kigondoló-bizottság egyszer már javasolta ennek az adónemnek behozatalát, de a tavalyi májusi közgyűlés nem szavazta meg. Most ismét napirendre került a kérdés még pedig oly formában, hogy az Aradon termelt villamos áram és gáz 10 százalékkal megadóztassék. Természetesen mérséklésben kizárólag az aradi üzemek, kiskereskedők és kisiparosok részesülnek. Az új adóból várható jövedelme 139,860 koronára kontemplálják. Zubor Andor előadó helyesnek tartotta az új adó behozatalát, mert ezzel a város jövedelme szaporodik.

Zerkovitz Rezső szólt fel. Azt helyesnek tartja, hogy a város új jövedelemre tegyen szert, de nem ilyen adóval, amely nem jogos és nem is szociális. Különben is a világítási adó behajtása gyakorlati nehézségekbe ütközik. Máshol könnyebben lehetett ezt az adót kivetni, de nálunk, ahol a két üzem magánvállalatoké, nem oly egyszerű sem a kivetés, sem a behajtás. Nem is jogos az új adó, mert úgy a villany, mint a gáz, már amúgy is eléggé meg van adóztatva. Nem is lesz annyi jövedelem, mint a mennyit kontempláltak, mert az adminisztratív kiadások 15 ezer koronába fognak kerülni, ezenkívül a közönség takarékoskodni fog az adójövedelem kisebb lesz, de meg azután így a vállalatok jövedelme is csökken és a város két pótdófizetője is kevésbé lesz adózóképes. Az is kérdés, hogy Pécska, Battonya és Uj-arad beleegyeznek-e abba, hogy rájuk is kivetjük a világítási adót? Sokal okosabban tenné a város, ha nem hozna be ilyen fogyasztási adó jellegével bíró adót, amely éppen ezért antiszociális.

Dr. Rosenberg Miksa azt indítványozta, hogy előbb tisztázzák, mennyiért és mily feltételek mellett volnának hajlandók a vállalatok az új adó behajtására. Azt is meg kell állapítani, van-e a vállalatoknak községekkel vagy magánosokkal olyan szerződésük, amely az új adó kivetését esetleg megakadályozná. Ha mindezeket a kérdéseket tisztázták, akkor határozhatnak érdemben.

Szathmáry János szükségesnek tartotta az adó behozatalát, mert a városnak minden alkalmat meg kell ragadnia, hogy jövedelemhez jusson. Főként most kell megragadni az alkalmat, mert a város pénzügyileg elérkezett teljesítőképessége határához és nagyon közel áll a csúshoz.

Végül hosszabb eszmecsere után elfogadták dr. Rosenberg halasztó indítványát és kimondták, hogy a Hegyaljai motoros vasút nem esik az új adó alá, mert a városnak nincs jogában közlekedési vállalatra ilyen adót kivetni. Kimondták azt is, hogy a községekben elfogyasztott villamos áram hektó wattja után az adót vetnek ki.

Tisch Mór dr. a színház és mozik bezárásáról.

(Javaslat az egészségügyi bizottság pénteki ülésére.)

A spanyol nátha még mindig újabb és újabb megbetegedéseket okoz a városban és napról napra nő a betegek száma. A bejelentési kényszer elfrendelését nem engedte meg a kormány s így pontos adatot sajnos nem lehet adni a megbetegedések számát illetően, az orvosok véleménye alapján azonban megállapítható, hogy az epidémia még nem érte el azt a pontot, amikor a járvány csökkenéséről lehet beszélni.

A járvány a belváros területén sokkal kisebb mértékben lépett fel, mint a külvárosban, ahol a szegényebb néposztály összezsúfoltan lakik. Különösen Gáj külvárosban lépett fel nagy erővel a járvány, bár itt több súlyos eset is van. Stauber Andor dr. kerületi tisztviselő nyilatkozata szerint ebben a kerületben eddig egy haláleset sem fordult elő.

A járvány mostani állására és az az ellen való védekezést célzó intézkedésekre vonatkozóan Tisch Mór dr. városi tisztviselő főorvos a következőket mondotta az Aradi Közlöny munkatársának:

— Az epidémia ereje körülbelül most érte el a tetőfokát és előreláthatóan hosszabb időt vesz igénybe, amíg a járvány megszűnik. Megállapítható, hogy a járvány nem olyan veszedelmes,

mint amennyire a közönség az egyes esetekről értesülve, azt elképzei. A halálozások száma a megbetegedésekhez képest vigasztaló arányt mutat. Ennek ellenére természetesen a legnagyobb óvatosságra van szükség és a közönségnek be kell tartania a védekezési rendszabályokat.

— Ha nem lesz tapasztalható a járvány csökkenése, úgy a pénteken megtartandó közegészségügyi bizottsági ülésen javaslatot fogok tenni az olyan helyek bezárása iránt, ahol a közönség tömegesen fordul meg. Így javasolni fogom, hogy a mozikat, a színházat, a kávéházakat, a vendéglőket egy héttig bezárják, azonkívül ugyancsak egy héttig szüneteljen a közúti vasút forgalma is, mert különösen azok az állandóan zsúfolásig megtelt kocsik meglehetősen a járványnak.

A városi főorvos nyilatkozata után kétszere sen felhívjuk a hatóságok figyelmét azokra a kivánságokra, amelyeket a járvány elfojtása érdekében mai vezércikkünkben támasztottunk. Elvárjuk, hogy a közegészségügyi bizottság szigorúan ezt a fontos érdeket fogja szem előtt tartani határozatának meghozatalánál és nem lesz tekintettel azokra a magánérdekekre, amelyeket ezek a szigorú intézkedések esetleg megsértenek.

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Szerda: A pacslirta. A) bérlet.

Csütörtök: A pacslirta. B) bérlet.

Péntek: A pacslirta. C) bérlet.

Szombat délután Hotel Imperiál. Este: A pacslirta. A) bérlet.

A MODERN SZÍNHÁZ MŰSORA:

Szombaton, október 19-én: Nőstény ördög, színjáték.

Vasárnap, október 20-án délután mérsékelt helyárrakkal: Az ördög, vígjáték.

Vasárnap, október 20-án este: Benn az erdőn, színmű.

* Az operahétköznap próbaéneklése. A nagyváradi színház leszerződött a szezon elején Olgyai Lenkét operai szoprán énekesnőnek. Az énekesnő még eddig nem lépett fel, mert a próbákön a társulat úgy találta, hogy még a nagyváradi publikum elé nem elég gyakorolt. A társulat kérte, hogy bontsa fel barátságos uton szerződését, mert a konzorciumnak anyagilag megerőltetés egy nem használható tag. Olgyai Lenke azonban nem volt hajlandó ezt megtenni. Azzal érvelt, hogy a szerződés által, más, előnyösebb szerződésektől esett el. Végre úgy döntöttek, hogy egy vegyes bizottság fogja megállapítani Olgyai Lenke képességeit. E bizottság ma ült össze. Tagjai sorában ott volt az egész társulat mellett, Erdélyi igazgató, Vidor Dezső, a m. kir. Opera titkára, a színház két karmestere és dr. Papp Károly, az énekesnő ügyvédje. A művész a Faustból, Parasztecsületből, Pillangó kisasszonyból énekelte áriákat a bizottság előtt. Természetesen a társulat ellene szavazott. Vidor Dezső főleg játékbéli fogyatékoságokat konstatált, de a hanggal meg volt elégedve. Papp Károlynak azonban persze nagyon tetszett a kisasszony éneke, talán még a Kurz Zelmánál is jobban. A kisasszony nem nyugszik meg a bizottság határozatában, a törvényszékhez felebbez és így esik meg aztán, hogy a komoly zene barátai ezután a színház helyett a törvényszékre menekülnek...

* A színházi iroda hírel. A pacslirta. Szerdán van Lehár Ferenc operette újdonságának első előadása A) bérletben. A pacslirta egész

héten színre kerül a következő szereposztással: Török Pál—Győző, Juliska Horváth M., Vilma Várady Margit, Sándor R. Tóth József, Pisti Gömör László, Árpád Faludy Károly, Misa Herold. A darabhoz új díszletek készültek. —Délutáni előadások: Szombat délután fél 4 órakor Biró Lajos: Hotel Imperiál színműve kerül színre az egész társulat részvételével. Vasárnap délután Vandergold kisasszony operett.

* Burián koncertre az összes jobboldali jegyeket Deák Béla könyvkereskedése, az összes baloldali jegyeket Lusztig Dezső hársnya üzlete árusítja. Az „Aradi Újság” hangversenyirodája értesíti a bérletet, hogy jegyeiket a Burián hangversenyre átvehetik.

* Nőstény ördög. Schönhierr híres színjátékát: A nőstény ördögöt mutatja be megnyitó előadásán a Salac-utcai Modern Színház. Az Aradi Nemzeti Színház drámai társulata nagy gonddal készül a Modern Színház előadásaira, amelyek elé élénk érdeklődéssel tekint a színházbarát közönség. Vasárnap délután Az ördög, este Garvay nagyszerű színműve: Benn az erdőn kerül színre a Modern Színházban, amelynek előadásaira holnaptól, szerdától lehet jegyeket váltani a Modern Színház pénztáránál.

* Rita Sachetto szombati táncestélye. Rita Sachetto, a világhírű táncosnő tüneményes táncestélye szombaton, október 19-én este nyolc órakor lesz a kulturpalotában. Ez az estély szenzációs eseménye lesz az idei aradi szezonnak, mert Rita Sachetto és mester tanítványai, Edith Marie és Anny Hellwig olyant fognak produkálni, amilyenhez fogható Arad közönsége még nem látott ezen a téren. Rita Sachetto a táncművészet egyik legelsőrendű képviselője. Ő nemcsak táncot lejt a lábaival, hanem a zenei gondolatot a legszebb és legkifejezőbb mimikával tudja visszaadni. Az, amit produkál, tényleg táncalkötemény. — Sachetto gyönyörű tanítványaival a legkülönbözőbb klasszikus táncokat fogja bemutatni, amelyek nagyobb részt saját fantáziájának szüleményei. A legszenzációsabb száma kétségtelenül a spanyoltánc lesz, amelybe páratlan temperamentumot tud bele vinni. Ragyogó kosztümök fogják emelni az előadást, amely épp úgy, mint Berlinben, Bécsben és Budapesten, itt is örökké emlékezetes marad. A rendezőség gondoskodni fog arról, hogy Rita Sachetto táncai a nézőtér minden részéről egyaránt élvezhetők legyenek. Ezért óriási érdeklődés várható az estély iránt. Jegyek még kaphatók a Scherhag-cégnél.

„Béketárgyalások küszöbén állunk.“

(Burián gróf expozéja a magyar delegációban.)

Bécsből jelentik: A magyar delegáció külügyi albizottsága ma történelmi jelentőségű ülést tartott, amelyen gróf Burián István külügyminiszter elmondotta expozéját. A külügyminiszter ismertette a helyzetet. Beszédének az a legkiemelkedőbb mozzanata, amelyben azt jelentette ki, hogy a béke-tárgyalások küszöbén állunk. Nyilatkozott arról is, hogy a béketárgyalásokon külön magyar megbízottak fogják képviselni a magyar érdekeket.

Burián gróf külügyminiszter expozéját így kezdte: A tisztelt albizottság utolsó ülésére óta a külső politikai helyzet mélyreható változásokon ment át. Ezek között a legfontosabb időrendben utolsó, amelyet a központi hatalmaknak az Egyesült Államok elnökénél október 4-én tett békelépése váltott ki és amely mint ezt őszinte meglepéssel állapítom meg, kilátást nyújt a népeknek arra, hogy

sikerülni fog belátható időn belül elérni az ellenségeskedések megszüntetését valamennyi harcfronton és más lehetőségeket az általános, tartós és igazságos béke érdekében.

A váltakozó hadiszerencse mellett, amely egyik félnek sem engedte meg, hogy a mérhetetlen újabb áldozatok nélkül döntő előnyöket remélhessen kivívni a másik felett, végül teljes érvényesülésre kell jutni annak a meggyőződésnek, hogy ezt a küzdelmet nem okvetlenül a fegyvereknek kell ellőntenie. Október 4-én egy Wilson-hoz intézett indítvánnyal a lényegében már kialakult elhatározás fogantatott. Bulgária részéről egy komolyabb katonai balsiker nyomára és a lakosságára hat esztendő óta nehezűdő háborús nyomor hatása alatt az ententehez fegyverszünet engedélyezése és a béketárgyalások megindítása végett intézett megkeresése szövetségünkre szándékolta békelépését csupán csak siettetten. Bulgáriának a háborúból történt kikapcsolása arra kényszerítette szövetségsejtszűnk, hogy délkeleten új harcfrontot állítson fel. Habár a központi hatalmak képesek voltak arra is, hogy ennek a reájuk hárult katonai szükségességnek megfeleljenek, az új alakulás folytán mégis nyilvánvalóvá lett, hogy nekünk döntő fegyveres sikert várnunk többé nem lehetett, ellenfeleink pedig a maguk részéről védelmünk megtörésére biztonsággal nem számíthattak, — tehát kétségtelenné vált, hogy minden további vérontás céltalan. Megtisztulva a súlyos szenvedésektől, amelyek a háboruban majdnem az egész emberiségre hárultak, a népek túlnyomó többsége örömmel fog hozzájárulni jövődi viszonyainknak Wilson alapelvei szerint leendő változtatásához.

Ettől a meggyőződéstől áthatva csatlakoztunk a Wilson ur részéről szövegzett alapelvekhez. Helyesen értelmezve és célirányosan alkalmazva ezek az alapelvek, amelyek e pártatlan igazságosság megvalósítására hivatnak, üdvös befolyást fognak gyakorolni a monarchia kettős állama belső viszonyainak folyamatban levő rendezésére is.

Melegen ajánlom továbbá, hogy egy a törvényes képviselőtestületek által választandó tanács létesíttessék a népképviselőkkel való állandó érintkezés lehetővé tétele végett. Bensőséges egyetértésben hű német szövetségeseinkkel és Törökországgal, a mely a Bulgária kikapcsolása folytán előállott nehéz helyzet dacára is általánosan kitart az elvállalt szövetséges kötelességek teljesítésében, — fogunk a tárgyalásokba bocsátkozni.

Néhány szót akarok szólni a népszövetség alapelveiről. A népszövetség létesítésével meg fog szűnni a hatalmi csoportok egyensúlyának a hatalmi elvekre támaszkodó politikája. Készek vagyunk betépni olyan népszövetségbe, amely a

pártatlan érdek védelmére is biztosítékot nyújt. Őszinte a kívánságunk, hogy minden nemzetel újra felvegyük a békességes és barátságos kereskedelmi forgalmat.

Lengyelországban keletkezett politikai áramlatokat mérlegelték a lengyel régens tanácsosai, hogy ismeretes proklamációjával a nyilvánosság elé lépjen. Amennyiben ez a proklamáció ezt az elvet juttatja kifejezésre, hogy a lengyel nemzet saját maga határozhatja jövődi sorsáról, annyiban fedi azokat a politikai irányelveket, amelyeket mi a lengyel állammal szemben annak keletkezése óta követünk, amidőn állást foglaltunk emellett, hogy ez az állam ön maga döntson sorsáról.

Romániában a jelenlegi kormány legálisan és kétségtelenül kitart a központi hatalmak politikája mellett, hogy így a Bukarestben létesített békeviszony megzavarásától mind a két félt megóvja. Ezt a törekvést mi teljes előzékenységgel támogatjuk. Habár a szükséges óvatosságot szem előtt nem tévesztjük, mégis reméljük, hogy ezt a célt el is fogjuk érni.

Az ukrán kormányval szívélyes és bizalmas viszonyban állunk.

Az osztrák-magyar közös miniszteriumnak e pillanatban még nincs birtokában a folyó hó 24-iki javaslatára Wilson ur részéről adott válasznak. Annak fejtegetésébe bocsátkozni, hogy az Egyesült Államok elnöke a részünkre szóló választ minő okokból halasztotta el, míg a német birodalommal némely előzetes kérdések tisztázása céljából már érintkezésbe lépett, előttem nem látszik helyénvalónak, mintán ezzel a találgatások terére kellene lépni. Csupán azt az egyet szeretném kiemelni, hogy az elnök ur szavába vetett bizalmunk annyira szilárd, hogy teljes határozottsággal kell visszautasítani mindolyan elmefuttatásokat, amelyek ebben az eljárásban a monarchiára nézve káros taktikai indokokat kívánnak belemagyarázni. Ami már most az előzetes választ illeti, az elnök a központi hatalmakról beszélt és így Ausztria-Magyarország is benne foglaltatik abban a feltételben, amelyről ők a tárgyalásokba való bocsátkozás nyilatkozatában függővé tettek. Most csak arról van szó, hogy a kiürítés végrehajtásának technikai előfeltételei létesíttessenek, aminek megengedése után kell megtörténni. Németország válasza után, amely válasz teljesítette mindazon feltételeket, amelyekről Wilson elnök javaslatuk értelmében a célravezető további lépéseit függővé teszi, most már a mi javaslatunkra adandó választ várjuk. Bizonyára ne mulasztott optimizmus, ha a dolgok ezen állása mellett azt reméljük, hogy közvetlenül az ellenségeskedések megszüntetésének küszöbén állunk és az entente hatalmakkal rövid időn belül tárgyalásokba lépünk. A létesítendő béke-mű nem hozható létre az egyik napról a másikra.

A monarchia belső viszonyainak kiépítése szintén huzamosabb időt vesz igénybe. Minden egyesnek meg kell tanulni, hogy tekintetét előirányítsa, az elmúltakból sokat elfelejtse, hogy így felismerhesse az idők elutasíthatatlan követelményeit. Azoknak pedig, megbízást nyernek, hogy a békekongresszuson a monarchia részéről beszéljenek és tárgyaljanak, fogadalmat kell tenniük arra, hogy a rájuk bízott nagy érdekeket a vállalkozó nehezűdő súlyos felelősség tudatában fogják képviselni. Ami a béketárgyalásokra kiküldendő delegáció összetételét illeti, nyilvánvaló, hogy az nem bírhat tisztán diplomáciai és bürokratikus jelleggel. Szakemberek közreműködését fogják igénybevenni. Épp így mellőzhetetlennek vélem egy magyar és osztrák illetékes személyiségekből alakítandó bizottság összeállítását.

Ausztria-Magyarország népei a jövőben is mindannak ellenére, ami őket ma elválasztani látszik, utalva lettek egységes hatalmi tényezőkként való tömörülésre. Szívelejk meg a monarchia minden rétegei ezt az igazságot. Ebben a sorsdöntő órában sorakozunk mindannyian uralkodónk köré.

Felemelik a gáz árát.

(Egyezkedés a gázgyárral.)

A gázgyár, mint ismeretes, pert indított a város ellen a gáz egységárának felemelése miatt. A gázgyár a magánfogyasztásra szolgáltatott gáz-köbméterének egységárát 1918. január 1-től visszamenőleg 32 fillérről 40 fillérré, a közfogyasztásra szánt gázét pedig 15.3 fillérről 32 fillérré akarta felemelni, amit a város nem engedélyezett. Ebből keletkezett a per, amelyben egyezkedési tárgyalások indultak meg.

A műszaki bizottság mai ülésén Zádor Imre gépüzemigazgató hosszasan ismertette az ügyet és bemutatta a gázgyár újabb beadványát, amelyben bejelenti, hogy a gáz egységárát az anyag- és üzemi kiadások túlságos emelkedése következtében kénytelen erre az évre felemelni. Így a közfogyasztásra szánt gáz egységárát 25 fillérré emeli fel, a magánfogyasztásra szolgáltatott gázét 1918. január 1-től júniusig 50 fillérré, azután 55 fillérré emelte fel és kilátásba helyezte, hogy a szén árának további emelkedése maga után vonja a gáz egységárának felemelését.

A bizottság a per folyamán megindult egyezkedési tárgyalás alapjára helyezkedve, azt javasolja, hogy 1918. január 1-től visszamenőleg engedélyezzen a város a közfogyasztásra szolgáltatott gáz után 20 filléres, a magánfogyasztásra szánt gázért pedig 40 filléres egységárát.

Korona-tanács Bécsben.

(Véget ért a prágai sztrájk. — Pisekben kiáltottak a köztársaságot.)

Bécsből jelentik: A király és a királyné ma délelőtt fél tíz órakor Badenből Bécsbe érkezett. Délelőtt a Burghan koronatanács volt a király elnöklése alatt, amelyen résztvettek: Wekerle és Hussarek miniszterelnökök. Burián gróf, Stöger-Steiner, Spitzmüller báró, közös miniszterek és Arz báró vezérkari főnök.

Bécsből jelentik: Hussarek báró miniszterelnök tegnapelőtti audienciáján még nem nyújtotta be lemondását. Sylva-Taroucca grófnak közel két óras kihallgatása arra mutatott, hogy ő a leendő miniszterelnök. Sylva-Taroucca gróf kormányprogramja alapján bízták volna meg kormányalakítással, de az osztrák parlamenti vezető férfiak szombati kihallgatása után azt tartják, hogy az ő Ausztria átalakulására irányuló tervei egyelőre még nem aktuálisak, hanem be kell várni Wilson végleges választát. Az utolsó órákban még egy újabb terv is felmerült, hivatalnokminiszterium létesítése átmeneti időre.

Bécsből jelentik: A Narodni Politika a négy cseh képviselőnek a királynál való audienciájáról a következőket írja:

Öfelsége a cseh képviselőket rendkívül barátságosan fogadta és kikérdezte, hogyan gondolkoznak a viszonyok további kialakulása felől. Stanek közölte a felséggel, hogy a cseh népek következők az alapfeltételei: cseh nemzeti kormány felállítását, e kormány részvétele a békekongresszuson, az összes más nemzetiségű ezrednek Csehországból való kivonása. Stanek kijelentette, hogy nekik meg kell egyezniük a németekkel, de ez semmiképp sem feladata a bécsi kormánynak, hanem az egyezséget saját kormányaik fogják létrehozni.

Ezután élénk párbeszéd fejlődött ki a cseh képviselők és a felség között. Figyelmébe ajánlották a felségnek, hogy a viszonyok kritikusak, kezdének fejlődni és hogy az átalakulást azáltal csak megnehezítik, ha nem állítanak fel minél előbb külön cseh nemzeti kormányt.

Prágából jelentik: Az egy napos sztrájk tegnap este véget ért minden nagyobb baj nélkül. A cseh nemzeti tanács proklamációját osztogatott.

A csehországi Pisekben nagy tüntetések voltak és mikor a szociálista tanács proklamációját nyilvánossá tett, kiküldötték a köztársaságot. Tisztek vezetése alatt katonaság vonult ki. A kerületi főnökök többé nem ismerik el.

Bécsből jelentik: Az osztrák kormányválság ügyében ma délelőtt koronatanácskozás volt. A tanácskozás eredménye az, hogy a Hussarek-kormány megmarad helyén.

HIREK.

— **Revolvermerénylet Enver basa ellen.** Szalonikiból jelentik: Szerdán revolvermerényletet követtek el Enver basa ellen. Több lövés dördült el és a német tiszt, aki Enver basát kísérte, megsebesült, de maga Enver basa sértetlen maradt. Konstantinápolyban óriási az izgalom.

— **Vészi József fia — egyetemi tanár.** A király a debreceni tudományegyetem orvostani fakultásának élettani tanszékére dr. Vészi Gyula egyetemi magántanárt, egyetemi nyilvános rendes tanárrá nevezte ki. Vészi Gyula a háború kitörése előtt Németországban fejtett ki tudományos körökben méltó elismeréssel kísért biológiai munkásságot. Tudományos exaktsággal megalapozott önálló vizsgálódásai elméleti tudása és gyakorlati ismeretei csakhamar ismertté tették nevét Németországban, valamint a tudomány nemzetközi világában. A háborúban a hadiegészségügy terén itthon folytatta munkásságát. Mindenképpen örvendek, hogy további munkája a debreceni egyetem katedrájáról a magyar tudományt termékenyíti meg. Dr. Vészi Gyulát régi családi kötelek emlékei fűzik Aradhoz. Az ifjú egyetemi tanár ugyanis fia Vészi Józsefnek, az Aradról származott, európai híri publicistának.

— **Kitüntetés.** Aradvármegye székházában Schill József alispán elnöklete alatt ma tisztviselői és jegyzői értekezlet volt, melyen megjelent Purgly László főispán is. Több közérdekű ügy megbeszélése előtt a vármegye főispánja átadta Vaja Antal Óthalom község érdemeiben gazdag jegyzőjének az arany érdemkeresztet, melyet a közérdekében egy emberöltő után át folytatott munkásságáért kapott legfelsőbb helyről. Előbb Purgly László főispán, majd Schill József alispán méltatták Vaja Antal érdemeit szép beszéd kíséretében. Az értekezleten megjelent tisztviselők és jegyzők pedig melegen és lelkesen ünnepelték a kitüntetett kartársukat.

— **Burián spanyol beteg volt.** Bécsből jelentik: Burián István gróf külügyminiszter a múlt héten négy napig spanyol lázban feküdt és csak vasárnap óta érzi magát könnyebben. A külügyminiszternek magas láza volt, de a betegség nem viselte meg. A külügyminiszteriumban arról biztosítanak, hogy Burián spanyolbetegsége a monarchia külpolitikai kurzusában nem okozott változást. Elhiszük.

— **Kitüntetés.** A király Krause Brunó 33. gyalogezredbeli főhadnagyot a signum laudis-szal tüntette ki.

— **Városatya-választások.** A tanács mai ülésén bejelentették, hogy a II. kerületben Vizer Lajos, a III. kerületben pedig Müller Károly elhunytával 1—1 törvényhatósági bizottsági tagsági hely megüresedett. A tanács a választásokat november elejére tűzte ki.

— **A tisztviselők ellátása.** A tanács ma elhatározta, hogy a tisztviselőknek naturáliákkal való ellátására megszavazott összeget csak akkor folyósítja, ha a közgyűlési határozatot a miniszter jóváhagyja. A tanács felszólítja az előkészítő-bizottságot, hogy a beszerzési csoport megalakításáról tegyen részletes előterjesztést, hogy a tanács a kedvezményeket minél előbb megadhassa.

— **Marx unokája megsebesült a nyugati fronton.** Bernből jelentik: Dr. Longuet Edward, Marx Károly unokája, aki mint törzssorvos szolgált a francia hadseregben, a Cambrai körüli harcokban megsebesült.

— **Meggyilkolt városi tanácsos.** Karlócáról jelentik: Bedekovich Kamill tekintélyes kereskedő a városházán fölkereste Sasel dr. városi tanácsost és izgalmas szóváltás után revolvert rántott és három lövéssel leterítette. A gyilkosság után Bedekovich az utcára sietett és ott halátlétkön lőtte magát. A gyilkosság és öngyilkosság oka családi perpatvar volt.

— **Kitüntetett Acsoy. alkalmazottak.** A király a hadiforgalom terén teljesített kitűnő szolgálataik elismeréséül Mikó János főanyagkezelőnek, Barta Árpád mozdonyfelvigyázónak, Cseh János állomásfelvigyázónak és Bescsek Károly vonalfelvigyázónak az Arad-Csanaí Egyesült Vasutaknál a koronás érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta.

— **Kinevezés.** Temesvármegye főispánja dr. Tausz Henrik ujaradi járásorvost, ki jelenleg törzssorvosi rangban Kaposvár egészségügyi főnöke, tiszteletbeli vármegyei főorvossá nevezte ki.

— **Halálozás.** Weisz Janka, özv. Weisz Kálmán leánya tegnap délután rövid szenvedés után meghalt. A temetés holnap, szerdán délután 3 órakor lesz a Csernovics Péter-utca 20. számú házból.

— **Adomány.** Kosztka Emil és neje özv. Magyary Ferencné ravatalára szánt koszorúmegváltása fejében az aradi polgári menház javára 20 koronát adományozott, melyért köszönetet mond Maresch Gyula egyleti pénztáros.

— **Jóváhagyta a miniszter a Fischer Elíz-alapítványt.** A belügyminiszter arról értesítette a várost, hogy Fischer Elíznek állami kórház céljaira tett alapítványát jóváhagyta. Ezzel kapcsolatban a tanács mai ülésén úgy határozott, hogy érintkezésbe lép Fischer Elíz ügyvédjével és megkéri, hasson oda, hogy Fischer Elíz árvaház céljaira akkor bocsássa rendelkezésre palotája belső részét, amikor onnan a katonai tartalék-kórház kiköltözik.

— **Az új postapalota helye.** Ismeretes, hogy Aradon új postapalota létesül, amely részére a legalkalmasabb hely a Széchenyi-utca és Ferdinánd-utca sarkán levő telek. A nagyváradi postaigazgatóság megkérdezte a várost, nem forog-e fenn kihágás, ha a palotát a kiszemelt helyen építik. A tanács szerdai ülésén foglalkozott a kérdéssel és kiadta a városzabályozási bizottságnak.

— **Bizottsági ülések.** A város szénügyi bizottságának ma délutánra egybehívott ülése elmaradt. Az ülést holnap délután 11 órakor tartják meg. Holnap délután 4 órakor a gyáralapítási bizottság ülésezik.

— **Aradi cég szálloda vásárlása.** Lippáról jelentik: A lippai József főherceg-szállodát árverés útján 305.000 koronáért megvette az aradi Löwy és Pollák-cég, amely nem régen vásárolta meg az aradi Központi Szállót. A vétel még a lippai községi tanács elé kerül jóváhagyás végett, de már előre is el van terjedve az a hír, hogy a községi tanács nem fogja jóváhagyni a vételt. Sokan ennek okát abban vélik tudni, hogy a községi tanács a József főherceg-szállót szívesebben adná el egy lippai lakosnak olcsóbb áron is.

— **Eljegyzés.** Kornis Márton főhadnagy, a Kornis Zsigmond és Márton cég beltagja Arad és Weisz Sárika Galgó jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **A bérkocsis és a haldokló katona.** A rendőrbírószágon egy olyan esetet tárgyaltak ma, amely élesen rávilágít a bérkocsisok kíméletét nem ismerő gorombaságára. Turcsin Tódor bérkocsis a napokban egy súlyosan beteg katonát vitt az állomásról Ujaradra s ezért az utért harminc koronát követelt az alig lélegző embertől. A katona sokallotta ezt az összeget, mire a megvadult fiákeres a goromba szavak özönét zúdította a beteg harcosra, amíg az, hogy megmeneküljön a további gorombaságoktól, kifizette a harminc koronát. A katona másnap meghalt s hozzátartozói, a kik tanúi voltak a kocsis gorombáskodásának, feljelentették a zsaroló kocsist, akit Szilágyi László dr. rendőrbíró 200 korona pénzbüntetésre, három napi elzárásra és hajtási igazolványának megszüntetésére ítél.

— **A „Déli Hírlap” még mindig 12 fillér.**

— **Olcsó fát kapnak a hadisegélyesek.** A tanács ma elhatározta, hogy a hadisegélyeseket tüzelőfával látja el. Miután a hadisegélyesek a mai faárakat nem fizethetik meg, a város arra kéri a minisztert, hogy a fa beszerzése végett a hadisegélyesek részére rendkívüli segélyt utaljon ki.

— **Eloptak 160.000 szivart.** Szabadkáról jelentik: Az elmúlt napokban az egyik vasúti kocsiból 160.000 darab szivart lopnak el. A szivarok a szabadkai nagytőzsde számára érkeztek. Tegnap a pályaudvari csendőrség letartóztatta a tolvajokat Szalai Károly, Kiss Lajos, Pancsn János, Jurics Miklós és Radics Kálmán vasúti munkások személyében s a lopott holmiból 10.000 darabot meg is találtak.

— **Garros halála.** Berlinből jelentik: Garros francia repülőtestvér október 5-én, amidőn vonataink fölött el akart repülni, golyótól meg-

halva meghalt. Garros a háború előtt egyike volt a legkitűnőbb sportrepülőknél. A háború eleje óta katonai szolgálatban állott. 1915. évi augusztus 18-án német fogságba került, ahonnan az idén megszökött. Hazatérése után a repülőgépiparban alkalmazták és nemsokára visszatért a frontra.

Durazzót kiűritették.

(Ujabb nagy támadások a nyugati fronton.)

Budapest, október 15. (Hivatalos.) Olasz harctér: A harci tevékenység tegnap is meglehetősen élénk volt.

Balkáni harctér: Durazzót, a melyet kiűritettünk, megszállották az olaszok. Albániában és Szerbiában említésre méltó harci érintkezés nélkül mennek végbe mozdulataink. — A vezérkar főnöke.

Berlin, október 15. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér: Flandriában az ellenség újból széles fronton megkezdte támadásait. Herren és a Lys között is sikerült első vonalainkon túl előnyomulnia. Délkeleten a Cortemark-Rossellére vonalon folyt a harc, amely kemény tusa után az ellenség kezére jutott. Isceghentől délkeletre és Lenstől északkeletre állítottuk meg az ellenséget. Lens és Vervico helységeket erős támadásokkal szemben megvédtük. Komen mellett megghiusítottuk a Lys folyón való átkelési kísérleteket. Délután megújított támadásoknál Handzaemes, Cortemark helységeket elvesztettük. Gyte két oldalán megghiusultak az ellenség erős páncélkocsikkal megkísérelt támadásai. Isceghon és Lens között az ellenség délután csak kis terület nyereséget tudott elérni. Sikeres előharcok Lillétől nyugatra és a Naute-Deule csatorna mentén. A Celle szakaszon Haussytól északra és St. Souplet mellett megghiusultak az ellenség részleges támadásai.

A német trónörökös hadcsaportja: Sűrű reggeli ködben az ellenség St. Quentintól keletre az Oise-n átkelt és átmenetileg megszállotta a Märyntől és Orignytól északra levő magaslatokat. Átkaroló ellentámadással a magaslatokról visszavetettük az ellenséget az Oise partjára. Heves részletharcok új arcvonalunk mentén Laontól északra, az Aisnetől nyugatra és az Aisne ívben Grandpretől dél-nyugatra.

Gallwitz hadcsaportja: Az Aire és a Maas között nagy erővel támadtak az amerikaiak. A harcok sulypontja az Airtól keletre és Charpontry két oldalán a Bantevillébe vezető út mentén volt. A helyenkint négy ízben megismételt támadások Ronigne két oldalán elért csekély terepnyereségtől eltekintve, megghiusultak.

Délkeleti harctér: A Nistől északnyugatra és északra levő magaslatokon kisebb harcok voltak. — Lüdenorff. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

KÖZGAZDASÁG.

— **Tőzsde.** Budapestről jelentik: A tőzsde a bel- és külpolitikai helyzet bizonytalansága miatt nagyon rosszul volt diszponálva. Az átváltozások a következők: Magyar hitel 1146—120, Osztrák hitel 738—25, Fabank 720—703, Agrár bank 875—55, Hazai bank 538—20, Magyar bank 842—25, Kereskedelmi bank 550, Konkordia 720—10, Beocsini 1155—35, Salgótarjáni 1042—12, Ganz-Danubius 4140—4100, Rimamurányi 1005—976, Adria 1500—520, Atlantika 1505—15, Államvasút 925—900, Klotild 500—505, Nasz 2600—2600.

Károlyi támadása külpolitikánk miatt.

(Ki provokálta a háborút? — Németország tudott a Szerbiához intézett demarsról. — Elnapolták a delegációt)

Bécsből jelentik: A közös ügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság külügyi albizottsága ma délután ülést tartott. Berzeviczy Alfer elnök nyitotta meg az ülést. Jelentette, hogy Károlyi Mihály gróf és Zlinszky István napirend előtti felszólalásra kértek és kaptak engedélyt.

Károlyi Mihály gróf: Azt a helyet, amelyről most szél, nem tekintem egyébnek, mint egy dobogónak, ahonnan a világ népeire lehet beszélni és lehet beszédet mondani az egész kormányzat ellen. A delegáció oly rosszul működött, hogy ennek és a közös diplomáciának köszönheti a monarchia bukását és mi magyarok köszönhetjük, hogy odáig jutottunk, ahol most vagyunk. Az a politika, melyet a külügyminisztérium évtizedeken keresztül folytatott, teljesen elhibázott valami. A háborút a mi külügyminisztériumunk provokálta (Ellentmondások jobbfelelő) oly ultimátummal, amelyet egy önállóságára féltékeny állam el nem fogadhatott. Külügyminisztériumunk a diplomáciához intézett demarsról azt hangoztatta, hogy önállóan, Németország tudta nélkül csinálta. Mühlenstől, a Krup-gyár egy igazgatójától tudja, hogy Németország is tudott a jegyzékről. Ez az igazgató elmondotta, hogy 1914. július közepén, de nem 15-ike után beszélt Helfferichkel, aki neki azt mondotta, hogy egy összeövetelen, melyen a német császár is jelen volt, az osztrák diplomaták az osztrák császárral és a német politikusokkal megbeszélték az ultimátum szövegét. (Derűltség.) Helfferich elmondotta Mühlennek az ultimátum egyes pontjait. Azt is mondotta később, hogy a német császár azt mondotta, hogy ő meg fogja mutatni, hogy ő nem gyenge bába és rémületbe fogja ejteni az egész világot. Az urak mosolyognak, folytatja Károlyi.

En azonban attól félek, hogy néhány nap múlva olyan események fognak jönni, olyan események, amelyek az ország fennállását is veszélyeztetik.

Ezelőtt nemrég, még 1914-ben is meg lehetett volna menteni a hazát, ha lett volna a mi részünkről egy kis jóakarát, ha bele mentünk volna azokba az ajánlatokba, melyeket Anglia hozott javaslatba, amikor azt javasolta, hogy az ultimátumot lehetetlen hosszabb időre szabnunk meg. Ebbe azonban mi nem mentünk bele, ami még akkor érthető volt. Érthető volt az is, hogy nem mentünk bele, hogy a londoni konferencián békésen intézzük el ezt a kérdést. És Angliának még abba az ajánlatába sem mentünk bele, hogy átmenetileg foglaljuk el Belgrádot és együttesen intézzük el Európával ezt a kérdést. Természetesen jele ez annak, hogy mégis akartuk a háborút.

(El Németországtól.)

A háboru előtti politikánál még sokkal rosszabb volt a háboru alatti politika. — Az osztrák-magyar hadvezetőségnek számtalan hibáját látta, amelyekről annak idején szólt is. De ha elvesztettük a háborút, ezt nem tulajdonítja az osztrák-magyar hadvezetőségnek, hanem diplomáciánk gyarlóságának, a mely lehetetlen hibákat követett el. Még ezelőtt két-három héttel aktív állottunk. A négy szögkilométerszám a mi javunkra szólt. De ma is jobban állunk, mint Olaszország, mert mi ma is olasz földön állunk. Ha azonban ennek dacára mégis olyan siralmas állapotban vagyunk, mert vagyunk, ezt egyenesen a dig-

lomaidink külügyi és belügyi kormányzatának köszönhetjük, mely nem vette észre, hogy jusque-aubout politikát folytatunk, amely mindig végső győzelemről beszélt, amikor egyszerű politikát folytatunk, amely mindig végső győzelemről beszélt, amikor egyszerű matematikával ki lehetett volna számítani, hogy a végső győzelem romlásba visz bennünket. Arra az utra, melyen bizonyosan elérhetők volna a békét, soha sem léptünk. Amikor láttuk, hogy Németország nem enged, hogy Németország az egész világ gyűlöletének a központjában áll, akkor fel kellett volna állítani a tételt: Mi addig fogunk küzdeni, míg a szövetséges hűségét becsülettől megtartjuk. Azonban ennek is meg vannak a maga határai. Ezeket a határokat meg kellett volna vonni. És ha ezek a határokon túl is követelte volna szövetségünk haderőink igénybevetését, azt kellett volna mondani, hogy eddig volt és nem tovább. Erre az utra akart rálépni a mi uralkodónk, de sajnos, olyan diplomáciai karral rendelkezett, amely eleve kizárta, hogy sikerrel járhatott volna. Középeurópának gondolatért szövetkezett az egész világ ellenünk. Az volt a legfőbb és közös célja az entente-nek, hogy itt egy európai blokk ne alakuljon.

A másik és talán a legnagyobb hiba, amit elkövetünk, — mert akkor veszítettük el a háborút — volt a szigorított tengeralfutó háború kimondása. A tengeralfutó háborúval olyan eredményeket képzeltek el, amelyek nem feleltek meg a valóságnak és nem is voltak lehetségesek. Másrészt ennek következménye volt Amerikának a bekapcsolódása. — Amerikai csapatok átjöttek a nélkül, hogy egyetlenegy szállító gőzösüket is elsüllyesztettük volna. Tavaszig itt volt másfél millió ember és ha folytatjuk a háborút, három millió emberrel állunk szemben. Ha valakinek, úgy a szőlőnek joga van a vele szemben ülő Tiszának megmondani az igazságot, aki szólót mindig lekicsinyelte, lefitymálta.

Az elnök többször figyelmeztette Károlyit, hogy felszólalása a külügyek egész komplexumát feleleli, holott csak napirend előtti felszólalásra kért engedélyt.

Károlyi kijelenti, hogy rövidesen végezni fog. Azt hiszi, hogy most a delegáció utolsó lehelletét éli és így méltányos dolog, hogy kibeszélhesse magát. Beszédét annak a kijelentésével fejezi be, hogy a delegáció intézményét nem tartja többé életképesnek. (Helyeslés a szélső baloldalon.) Sőt a magyar érdekek szempontjából veszedelmes, ha külügyi képviselőnk továbbra is egy kézben marad. — Magyarországnak vannak jogai és kötelességei a béketárgyalás zöldsztalánál és ott nem szolgáltatja ki magát idegen érdekeknek. Magyarország nem lehet közös képviselője, mert annak olyan ellentétes érdekeket kell képviselni, amelyek egymással összeütközhetnek. Követelni fogja a magyar nemzet önállóságát, függetlenségét és minden közös intézményünk eltörlését. (Élénk éljenzés és helyeslés a szélső baloldalon.)

(Wekerle visszautasítja a vádakat.)

Wekerle Sándor néhány megjegyzést ohajt tenni az előtte szóló érveléseire. A delegáció kérdését rendezni kell és rendezni kell anélkül is, hogy az intézmény ellen állást foglalna. A törvényt meg kell tartani, amíg törvény. Ezért nem lehet a delegáció intézményét úgy odaállítani, mint egy nem létező intézményt. A mi külpolitikánkat illeti, Károlyi Mihály a háborút úgy tünteti fel, mintha az egy szándékosan előkészített gonosz tett lett volna és nem kényszerűség a részünkről. A saját hazája ellen szolgáltat fegyvert az, aki úgy akarja odaállítani a világ elé Magyarországot, minth meg nem engedett célok és eszközök vezettek volna bennünket ebben a háborúban.

Lovász Márton: Az egész Európa egy évig könyörgött, hogy ne kezdjük meg a háborút.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Ha még így lett volna is, meg nem engedett dolognak tartom.

hogy egy magyar testület körében szolgálatunk ellenünk irányuló vádakat tápot. Károlyinak a Németországtól való elszakadásunkra vonatkozó szavaira kijelenti, hogy Károlyi nem ismeri a mi helyzetünket. Elfelelti, hogy hazánk megvédésében Németország segítségünkre volt. Ily körülmények között azt követelni, hogy Németországtól elszakadva alkossuk meg a békét, elhibázott politika volna. A mi törekvésünk csak az lehetett, hogy Németországot a béke útjára vezessük.

Zlinszky István kijelenti, hogy a független eszméknek régi hive. Soha sem ismert el a delegáció intézményét. Meri állítani, hogy a monarchia széthullásáért a felelősség legnagyobb részben a külügyi kormányzatot terheli. A külügyminiszter nagyon téved, ha azt hiszi, hogy a magyar nemzet el fogja tűrni, hogy ilyen képviselők képviseljék Magyarországot a béketárgyaláson. Pár nap múlva különben meg fogja kapni a magyar nemzetől erre vonatkozólag a választ.

Burián gróf külügyminiszter expozéjának a felolvasása előtt röviden válaszol Károlyi Mihály gróf és Zlinszky István szavaira. Ezután felolvassa expozéját, melyet lapunk más helyén közlünk.

(Elnapolták a vitát.)

Tisza István gróf: Ugy a külső körülményeknél, mint a dolog érdeménél fogva helyesen járna el a bizottság, ha a külügyi politika feletti érdemleges vitát ma nem folytatná, hanem egy későbbi időre halasztaná. A jelenlegi pillanatot a legalkalmatlanabb arra, hogy a külügyi albizottság most becsátkozzék mindazon kérdések taglalásába, amelyek a külügyi politikával szorosan összefüggenek. Sokkal célszerűbb lesz a vitát akkorra halasztani, amikor az Egyesült Államok elnökének választát ismerni fogjuk. Indítványozza, hogy az albizottság napolja el a tanácskozáseit.

Lovász Márton ezzel szemben azt az indítványt teszi, hogy szükséges a dolgok alapos megvitatása és a vita folytatása mellett tesz indítványt.

Simonyi-Semadam Sándor Tisza István gróf indítványához járul hozzá. Kérdi, hogyan lesz a béketárgyalásokon Magyarország érdeke képviselve, mert számolni kell azzal, hogy a monarchia egyes részei — Csehországra gondol — kiváznak. Gondoskodni kell arról, hogy Magyarország érdeke képviselve legyen, még pedig olyképpen, hogy a béketárgyalásokon Magyarország önállóságára nézve meg legyen a teljes garancia, annál is inkább, mert feltétlenül szükségessé válik, hogy Magyarország a legteljesebb önállóság terére lépjen és ez az önállóság közel áll. Javasolja, hogy a tanácskozást halasszák egy későbbi időre.

Az albizottság nagyobb része nem kívánta folytatni a tanácskozást, mire az ülést berekesztették.

— Tömeges kinevezések a minisztériumokban. Budapestről jelentik: Amikor a kormány a helyettes államtitkári állásokat rendszerezte, megnyitott a fogalmazói szak előtt a negyedik fizetési osztály, ami az előléptetéseket egész sorozatát tette lehetővé. A számvevőégi tisztviselők országos egyesülete erre azzal a kérelemmel fordult a kormányhoz, hogy viszont a számvevőégi tisztviselők előtt az ötödik fizetési osztályt nyissa meg. Együttal kérelmezte a magasabb fizetési fokozatok szaporítását és a IX—X. osztályba sorozottak aránylagos apasztását. Mozdalmat indítottak helyzetük javítása érdekében a segédhivatali tisztviselők is. Az előléptetési tervezeteket az egyes minisztériumok külön-külön készítették el s azután együttesen terjesztették a pénzügyminisztérium elé. Popovics Sándor pénzügyminiszter beható tárgyalások után honorálta az előterjesztéseket s az előléptetésekre vonatkozó összes javaslatokat jóváhagyta. Ennek következtében az egyes minisztériumokban már a közeli hetekben tömeges kinevezések lesznek. Egyik nagy személyzettel rendelkező minisztériumban magában negyvennégy magasabb állás kerül betöltésre s száznál több tisztviselő lép elő. A minisztériumoknak ez a statusrendezése mindössze egy millió koronával terheli meg az állam háztartását.

(K) had established a Bureau Office as a Congressman.)

LEGUJAB HIREK.

Szomorú szüret.

(Megállt a borvásár.)

Paksról jelentik: Most fejeződött be a szüret ezen a vidéken. Az abnormálisan kedvezőtlen időjárás miatt a termés jóval várakozáson alul maradt, a tavalyi termésnek fele sem volt az idén. De a megmaradt mustban sincs nagy örömrük a gazdáknak. Husz koronás napszámbérek, szinte megfizethetetlenül drága anyagok befektetésével sikerült produkálni ezt a termést is és most a tapaszt, ~~ter~~eselő béré 40 korona.

Ezrek fekszenek a borban és ezzel szemben a *borvásár teljesen megállott*. A bizonytalan külpolitikai helyzet folytán a cognac-gyárak beszüntették vásárlásaikat, valószínűleg elmarad a nagy hangon hirdetett ukrainai borkivitel is. Senkisésem vásárol, egyáltalán nincsenek borárak és elvéve történik kötés 2—3 koronájával literenkint.

Természetes, hogy most is a tökeszegény termelők a vesztesék, akik minden áron kénytelenek eladni a termést, hogy befektetett tőkéjüknek legalább elenyésző töredékéhez hozzájussanak. Az átmenetigazdasági minisztérium rövidéletű működése, hírlapi ankétok megnyugtató ki-
teleutentése i gy válnak gyak. rlatilag teljesen értékelenné.

Ezért szomorúak most Pakson és szinte az egész országban a szüretiek, kétségbeesett emberek lajtorlása hallatszik vidék szüreti mulatság helyett.

A MOZI.

* „Az Ördög” nagy sikere az Apollóba. A spanyolnátha miatt kiadott rendőrhatalósági intézkedés folytán kedden csak két előadást tartott az Apolló színház s így a közönség jelentékeny része kiűnn rekedt. Pedig a műsoron lévő film olyannyira sikerült alkotása a Phoenix-filmgyárnak, hogy mindenki mulaszt az-
zal, ha nem nézi meg. A legkiválóbb magyar moziművészek és színésznők megjátszásában élvezhetjük a filmet Molnár Ferenc „Az Ördög”-nek frappáns jelenéseit és színpokázó öt-
letességeit, amelyek még kifejezőbben jutnak érvényre a művészi filmen, mint annak idején a színpadon. A publikum a legnagyobb elra-
gadtatás hangján nyilatkozik a szenzációs irodalmi filmről, amely még két napig marad

ráhívás. A ferencvárosi intézkedés vissza-
vonását az Alapítvány is csak két elő-
adást tart naponta: fél 6-kor és 9-kor.

* *Amorosi dráma az Urániumban.* Az Uránia színház színpadja és kastélytérkéjén egy nagyszabású amerikai dráma fog bemutatni. Jim a című művet a népszerű és grandiózus Minnek, amely izgalmas amerikai történetet hoz elénk. Leleplező jelenetek, idegizgató hajszák kerekednek egyaránt a darabban, amely valószínűleg lefűtötte a közönség érdeklődését. A rendezés természetesen amerikai méretekben készült s ezért nem is csodálható, ha izgalmas tengeri illúzióink is szemtől láthatunk. Az előadások az ünnepi rendezés folytán délután fél 6 órakor és este 9 órakor kezdődnek. Mivel a jegyek korlátozott számban adatnak ki, mindenki helyesen teszi, ha előre biztosít helyet magának.

Apolló-színház.

1918. okt. 16.án:

Drugs.

Srinmū 5 telvontalam.

Úránia-színház.

1918. okt. 16-án :

Jim megrésse.

Amerikai detektív törté-
net 4 felvonásban.

A következőkért ítélt

STAUBER JOSEF.

And Howard Sainbo.

1916, Dec. 17-18:

A priority.

CONCLUSIONS

NYLTTER.

Az egyes résztvevőknél nem voltunk találkozási

Klanten - jullie ervaringen tellen !

Dr. Wéber Miklósnak, egyenlően: az öndör
melyekhez (székelt) magyár, szemeredeti sziv-
vel tessék a szemes róluk nevében is, felsajthet-
tellen, drága jó leányuk, illetve testvéröknek

Instruction

feljő évi okt. hó 14-én délután 2 órakor, rövid
szünet után a Mindenható bölcs akarata kö-
vetkezésként történt gyászos elhunytát.

A telephelyestől drága kálott földi maradványait helyé évi október 16-án d. u. 3 órákor fogja a Csarnovits Péter-utca 20. számú gyászszobából a helybeli isz. sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Plombás csücsök, drága emlékeid alatt legyen!

Arad, 1918. október hó 15.

Krausz Arminné, Berliner Berta, Laufer Beáti,
Berliner Bernát, nagynénjei és nagybátyja. 7518

Köszönetnyilvánítás.

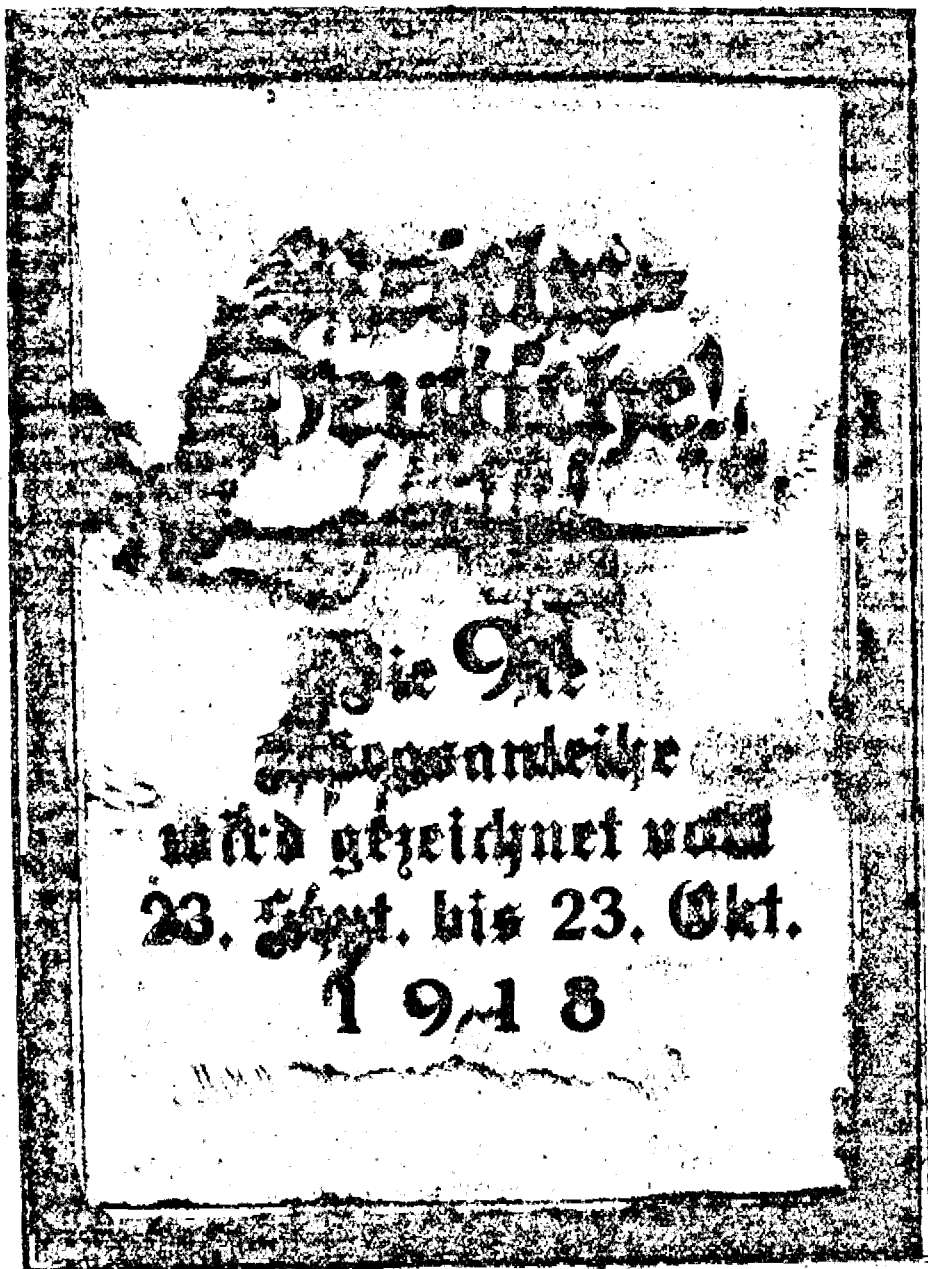
Mindazoknak, kik felejtethetlen jó
leányunk, illetve testvérünk

Vetró Honka

végzettségén megjelentek, ravatára koszorút és virágot küldtek, vigasztalásaikkal nehéz óráinkban felkerekedtek, ezúton mondunk hálás köszönetet.

7528

Vetro Elek és családja.

1924-1916. g. szám.

ARVERÉSI HIRDETMEY.

Arad sz. kir. város gazdasági szék a Cucor-utca 31. sz. ires telek (376 négyzetööl) 1 évre leendő bérbeadására iránt folyó év október hó 21-én d. e. 10 órakor a városbáza emeleti tanács-termben árverést tart.

Kiküáltási ár: 100 korona.

Bánatpénzül leteendő a kiküáltási ár 10%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokkal.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan, a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz is mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1918. évi október hó 7-én tartott üléséből.

A gazdasági szék.

6338-1918.

HIRDETMEY.

Közhírré teszem, hogy a M. Kir. Pénzügyminiszter 120535-1918. rendeletében a szőlő-törkölty és bor-seprő árát lemagasabb árát, mely mellett a központi szeszifőzők ezen mellékterményét átvenni kötelesek, a következőkben állapította meg:

A központi szeszifőző vállalkozója a kézisajtóval kisajtott friss szőlőtörköltyt q-ként 24 K, a kézisajtóval kisajtott, belaposított (kierjedt) szőlőtörköltyt q-ként 26 korona, a viznyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajttóval kisajtott friss szőlőtörköltyt q-ként 18 K, a viznyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajttóval kisajtott (kierjedt) szőlőtörköltyt q-ként 20 K, a kilugozott (törkölty) bor készítésére használt szőlőtörköltyt q-ként 7 K. áron köteles átvenni.

A termelő a szőlőtörkölty átadása alkalmával azt, hogy a szőlőtörkölty kézisajtóval, illetve viznyomású vagy egyéb motorikus erőre berendezett sajttóval sajtolatott-e ki, illetve, hogy a szőlőtörkölty, törköltybor készítésére használtatott, a központi szeszifőző vállalkozójának bejelenteni köteles.

A rendeletnek egyéb részletei a Budapesti Közlöny 227. számában megtalálhatók.

Arad sz. kir. város Közelelmezési és Közlektáti Hivatalától 1918. évi október hó 8-án.

Lécs,

polgármester-helyettes,
k. é. h. vezető.

22337-1918.

HIRDETMEY.

A közlelmezési miniszter 133600-1918. sz. a kelt rendeletével az 1918-1919. gazdasági évben az ipari munkásság és családtagok által az öszi burgonyából igényelhető mennyiséget a következőkben állapította meg:

1. Nehéz testi munkásoknak, beleértve az éjjeli őzbenben dolgozó, valamint a bányamunkásokat is, az egész évre jár 140 kgr. 2. a könnyű testi munkásoknak és családtagoknak pedig 100 kgr.

A közvetlen ellátásba vett ipari üzemek által 120649-1918. sz. rendelet értelmében névjegyzéken legfeljebb az itt meghatározott fejadag szerinti mennyiség igazolható.

Arad, 1918. évi szeptember hó 30.

VÁROSI TANÁCS.

Raktáros
jó fizetéssel
felvétetik.

Cím kiadóba

ROSE YORK

Nélkülözhetetlen és kiváló szer
sápadt hölgyeknek
hogy arcuk és ajkuk fide,
piros színét
visszavarázsolják. — Senki ál-
tal fel nem ismerhető, teljesen
ártalmatlan, színezése állandó.
Egy üvegnek ára 3.— korona.

Gyöngyfehér fogakat
nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik!
A szájüreget desinficiálja, utó-
íze igen kellemes. Ara 1 korona.

Hajós Árpád gyógyszerésztárában

Arad, Andrássy-ut 23. szám.

Erdőkezelő,

ki a keményfa szakma összes ágazataiban kellő jártassággal bír,
azonnali belépésre kerestetik.

Ajánlatok bizonyítvány másolatokkal

Seidner Bernát és Fia Soborsin cimre
intézendők. 7515

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Hamvas tiszta arcbojt
csak

'Anny'

erőmmel lehet elérni. Zsíros éj-
jeli, száraz nappali használatra.
Egy tégely 4.—, 6 — és 8.— K.

Rüh és viszketőség
ellen egyedül csak

Albin

fehér kenőcs használ.
2.—, 4.— és 7.— korona.

Barmfi betegségek ellen

biztos hatása szer a

'Tikin'

Egy üveg ára 2.50 és 4.50 K.

Lábizzadás
ellen csak

Labin

folyadék és hintőport használ.
Ara 3.— és 5.— korona.

Fenti szerek egyedül kaphatók:

WAJDITS GYÖRGY

Jézus Szíve gyógyszerésztárában Arad, József főherceg-
ut 11. szám. Karolina utcai megállónál. — Közkórház, Ötve-
nesi uradalom, M. Á. V. és A. Cs. E. V., Kir. fogház stb. szállítója.

A világítási rendelet

határozatait a fénynélkül-
csökkenése nélkül csak

TUNGSRAM-

félwattos lámpákkal

Harcshon 26, 40, 60 wattfogyasztású

Tungsramlámpákat.

Aradi és csanádi egyesült vasutak
menetrendje.

Ervényes 1918. évi jun. 1-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6.40

Személyvonat délután 4.13

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délelőtt 12.00

Személyvonat este 9.31

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.06

Személyvonat délután 3.17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel 7.33

Személyvonat este 7.51

Aradról Brádra indul:

Személyvonat reggel 5.40

Személyvonat délután 12.43

Aradról Brádra érkezik:

Személyvonat délelőtt 11.53

Személyvonat este 7.46

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel 3.00

Személyvonat délután 1.13

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt 10.00

Személyvonat este 7.33

Aradról Ujszentannára indul:

Délelőtt 8.26

Délután 5.30

Aradról Ujszentannára érkezik:

Délelőtt 9.10

Este 6.10

Ujszentannáról Aradra indul:

D. e. 8.15

Este 6.22

Ujszentannáról Aradra érkezik:

D. e. 9.03

Este 6.53

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9.32

Vegyes vonat délután 5.32

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6.32

Vegyes vonat délután 4.29

Mezőhegyesről Kétegyháza indul:

Reggel 8.37

Este 6.20

Kétegyházáról Mezőhegyesre indul:

Reggel 6.10

Délután 4.10

Ujszentannáról Kétegyháza ind.:

Délelőtt 9.25

Este 7.00

Kétegyházáról Ujszentannára ind.:

Reggel 6.00

Délután 4.00

Borossebesről Menyháza indul:

Vegyesvonat délelőtt 9.00

Menyházáról Borossebesre indul:

Vegyesvonat délután 2.59

